

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 187/05-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. januára 2006 v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť Ing. I. Z., bytom B., zastúpeného advokátom JUDr. J. H., B., ktorou namietal porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 85/02, a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 85/02 **p o r u š i l** základné právo Ing. I. Z., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 85/02 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietahov.

3. Ing. I. Z. **p r i z n á v a** primerané finančné zadost'učinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava I **p o v i n n ý** vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Ing. I. Z. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu JUDr. J. H., B., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I .

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením zo 14. septembra 2005 č. k. I. ÚS 187/05-16 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. I. Z., bytom B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. H., B., ktorou namietal porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 85/02.

2. Z prijatej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je odporcom v konaní, ktoré začalo 4. júla 2002 návrhom podaným navrhovateľmi (pozri nižšie II. časť odôvodnenia) okresnému súdu vo veci „*zrušenia výpovede z nájmu bytu*“. Okresný súd dosiaľ o návrhu meritórne nerozhodol.

3. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vyslovil porušenie označeného základného práva, prikázal okresnému súdu „*vo veci konať bez zbytočných prietáhov*“, priznal mu finančné zadosťučinenie „*v sume 100 000 Sk*“ a „*náhradu trov právneho zastúpenia v sume 7 572 Sk*“.

4. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadril okresný súd, zastúpený jeho poverenou podpredsedníčkou, vyjadrením č. Spr. 2141/05 z 21. októbra 2005. Právny zástupca sťažovateľa v podaní z 28. novembra 2005 súhlasil s upustením od ústneho pojednávania, stanovisko k uvedenému vyjadreniu okresného súdu však nezaujal.

5. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ktorej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou týchto základných práv – inak ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 100/03).

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrenia okresného súdu a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 15 C 85/02.

Navrhovatelia M. O., P. O. a Ing. J. O., nájomníci bytu B., podali proti sťažovateľovi ako majiteľovi domu a prenajímateľovi 4. júna 2002 na okresnom súde „*Návrh na zrušenie výpovede z nájmu bytu*“, ktorú im dal listom zo 6. mája 2002.

Okresný súd 14. júna 2002 vyzval navrhovateľov na doplnenie ich návrhu (odstránenie jeho vád).

Navrhovatelia prostredníctvom svojho právneho zástupcu doplnili a upresnili návrh 12. júla 2002.

Okresný súd 26. augusta 2002 vyzval navrhovateľov na zaplatenie súdneho poplatku a ich právneho zástupcu na predloženie listín týkajúcich sa veci (poplatok bol uhradený 2. septembra 2002 a požadované doklady predložené 13. septembra 2002).

Okresný súd 7. novembra 2002 zaslal sťažovateľovi návrh na vyjadrenie (vrátený späť 12. februára 2003 poštou ako „v odbernej lehote neprevzatý“).

Okresný súd 23. februára 2004 stanovil termín pojednávania na 20. apríl 2004 (sťažovateľovi opätovne zaslal aj návrh). Predvolanie sťažovateľa bolo vrátené späť okresnému súdu 23. marca 2004 poštou ako neprevzaté v odbernej lehote.

Pojednávanie konané 20. apríla 2004 (prítomní navrhovatelia P. O. a Ing. J. O. a právny zástupca navrhovateľov) bolo po prednesoch na pojednávaní prítomných účastníkov odročené na 7. október 2004. Súčasne súd určil termín obhliadky bytu navrhovateľov na 26. máj 2004 (predvolanie na obhliadku bolo doručené sťažovateľovi 3. mája 2004).

Podľa úradného záznamu na č. 1. 48 spisu, sťažovateľ 17. mája 2004 nahliadol do súdneho spisu a prevzal návrh a jeho doplnenie.

Na obhliadke bytu konanej 26. mája 2004 sťažovateľ predložil súdu splnomocnenie pre advokátku JUDr. E. M. zo 14. mája 2004.

Okresný súd 7. júla 2004 stanovil termín pojednávania na 7. október 2004 (predvolanie bolo doručené právnym zástupcom účastníkov 31. augusta 2004). Právny zástupca navrhovateľov 1. októbra 2004 ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní z dôvodu kolízie termínov.

Pojednávanie konané 7. októbra 2004 bolo z dôvodu neprítomnosti navrhovateľov a ich právneho zástupcu (sťažovateľ žiadal odročiť pojednávanie na mesiac apríl 2005) odročené na 10. máj 2005.

Okresnému súdu bolo 29. októbra 2004 predložené plnomocenstvo z 20. októbra 2004 pre advokáta JUDr. J. H. na zastupovanie sťažovateľa.

Okresný súd predvolal 23. marca 2005 navrhovateľov a ich právneho zástupcu na pojednávanie.

Pojednávanie konané 10. mája 2005 za prítomnosti navrhovateľky (P. O.), sťažovateľa a jeho právneho zástupcu) bolo na žiadosť navrhovateľky (po úmrtí právneho zástupcu navrhovateľa nemali čas ustanoviť si nového) odročené na 23. jún 2005.

Pojednávanie konané 23. júna 2005 (prítomní navrhovatelia a ich právny zástupca, sťažovateľ) bolo po vypočutí sťažovateľa odročené na 1. november 2005.

Okresný súd 12. júla 2005 stanovil nový termín pojednávania na 1. december 2005 s odôvodnením, že 1. november 2005 je dňom štátneho sviatku.

Právna zástupkyňa navrhovateľov 13. júla 2005 predložila súdu písomné vyjadrenie k výpovedi sťažovateľa na pojednávaní konanom 23. júna 2005.

Sťažovateľ 11. októbra 2005 predložil okresnému súdu písomné stanovisko k vyjadreniu navrhovateľov.

Podľa zistenia ústavného súdu nebola vec na pojednávaní 1. decembra 2005 meritórne rozhodnutá.

III.

1. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prierahov (...).

2. Poverená podpredsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení k opodstatnenosti sťažnosti z 21. októbra 2005 podala chronologický prehľad úkonov súdu v posudzovanom období a uviedla: „... Z uvedeného vyplýva, že konanie pred okresným súdom o nároku sťažovateľa na zistenie neplatnosti výpovede z nájmu bytu, nie je poznačené zbytočnými prietiahmi, ktoré by boli spôsobené postupom resp. nečinnosťou súdu. Tunajší súd vo veci 4 x pojednával, pričom 3 pojednávania boli odročené z dôvodov na strane účastníkov konania, ako aj z dôvodov nepredloženia listinných dôkazov, na ktoré sa vo svojich vyjadreniach odvolávali.

Súčasne si dovoľím poukázať na to, že zákonná sudkyňa v čase keď vec napadla do jej oddelenia mala v oddelení 15 C 506 nevybavených vecí a k januáru 2004 610 nevybavených vecí. S poukazom na množstvo vecí v oddelení a spoločné zásady Rozvrhu práce (bod 8) boli termíny pojednávania vytyčované podľa poradia napadnutých vecí oddelení zákonnej sudkyne.“

Právny zástupca sťažovateľa aj napriek výzve ústavného súdu k predmetnému vyjadreniu okresného súdu nezaujal stanovisko.

3. Účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním vecí na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie ústavného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov sa naplní zásadne až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (napr. I. ÚS 41/02).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' vecí,

správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 85/02, v ktorom sťažovateľ vystupuje ako odporca, došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

3.1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že zložitosť veci (právna, prípadne faktická) nie je vzhľadom na doterajší priebeh konania okolnosťou, ktorá by ovplyvnila doterajšiu dĺžku konania.

3.2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria (správania sťažovateľa v preskúmvanej veci) ústavný súd nezistil žiadnu závažnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ťarchu sťažovateľa pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným prietahom.

3.3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci a konštatuje, že okresný súd bol od 7. novembra 2002 (zaslanie návrhu sťažovateľovi na vyjadrenie) do 23. februára 2004 (predvolanie na pojednávania a opätovné zaslanie návrhu sťažovateľovi), t. j. v trvaní pätnástich mesiacov, bez akýchkoľvek zákonných dôvodov nečinný, teda v tomto období nevykonal vo veci žiadne úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ počas súdneho konania nachádza. Vzhľadom na uvedenú dlhodobú nečinnosť okresného súdu ústavný súd konštatuje, že v konaní došlo k prietahom, ktoré neboli spôsobené zložitnosťou veci ani správaním účastníkov konania, ale postupom okresného súdu. Obranu okresného súdu spočívajúcu v uvádzaní dôvodov, ktoré mali ako objektívne príčiny spôsobiť tieto prietahy, nemožno akceptovať. Vysoká zaťaženosť sudcov nemôže byť na ťarchu účastníka konania a nemá povahu okolnosti,

ktorá by vylučovala zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (pozri napr. I. ÚS 156/02).

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov, pretože vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je žiadnou garanciou toho, že okresný súd nebude pokračovať v nečinnosti v napadnutom konaní.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie „vo výške 100 000 Sk“ z dôvodu nemožnosti „... nakladať s časťou svojho majetku“.

Keďže iba konštatovanie porušenia označeného základného práva nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa, ústavný súd uznal za odôvodnené priznať mu finančné zadosťučinenie, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu považuje za primerané vo výške 20 000 Sk.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 3.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľ požadoval náhradu trov jeho právneho zastúpenia v sume 7 572 Sk „v súlade s § 10 ods. 1 a § 14 ods. 1 písm. a), c) vyhl. č. 655/04 Z. z.“, ktoré „špecifikoval zo základu 100 000 Sk“.

Úspešnému sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom. Advokát vykonal dva úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania a písomné podanie (sťažnosť) z 18. júla 2005. Odmena za jeden úkon právnych služieb (v zmysle § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, t. j. 1/6 z výpočtového základu 15 008 Sk) je 2 501 Sk, čo predstavuje spolu s režijným paušálom 150 Sk sumu 2 651 Sk. Odmena advokátovi za poskytnuté právne služby v konaní pred ústavným súdom predstavuje spolu sumu (za dva úkony právnych služieb) 5 302 Sk.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažovateľovej požiadavke (návrhu) nevyhovel a rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. januára 2006

